

Bestemmingsplan Zandvoort Centrum en Zandvoort Kostverloren en Prinsessepark, Gemeente Zandvoort

Een Bureauonderzoek in het kader van een bestemmingsplanwijziging

C.Y. Burnier

Colofon

ADC Rapport [3601](#)

Bestemmingplan Zandvoort Centrum en Zandvoort Kostverloren en Prinsessepark
Een Bureauonderzoek in het kader van een bestemmingsplan wijziging

Auteur: C.Y. Burnier

In opdracht van: gemeente Zandvoort

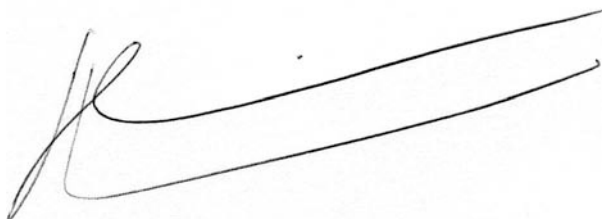
© ADC ArcheoProjecten, Amersfoort, 3 april 2014

Foto's en tekeningen: ADC ArcheoProjecten, tenzij anders vermeld

Status onderzoek: concept

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

ADC ArcheoProjecten aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend
uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Autorisatie:

J. Huizer

ISSN 1875-1067

ADC ArcheoProjecten
Postbus 1513
3800 BM Amersfoort
Tel 033-299 81 81
Fax 033-299 81 80
Email info@archeologie.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1 Inleiding en administratieve gegevens	8
2 Bureauonderzoek Plangebied Centrum	10
2.1 Doelstelling en vraagstelling	10
2.2 Methodiek	10
2.3 Resultaten	11
2.4 Gespecificeerde verwachting en conclusie	18
3 Aanbeveling	18
4 Bureauonderzoek Plangebied Kostverloren	20
4.1 Doelstelling en vraagstelling	20
4.2 Methodiek	21
4.3 Resultaten	22
4.4 Gespecificeerde verwachting en conclusie	27
5 Aanbeveling	27
Literatuur	29
Lijst van afbeeldingen en tabellen	29

Samenvatting

In opdracht van de gemeente Zandvoort heeft ADC ArcheoProjecten in maart 2014 ten behoeve van de wijziging van het bestemmingsplan Centrum en het bestemmingsplan Kostverloren en de geplande ontwikkeling van het plangebied Prinsessepark een bureauonderzoek uitgevoerd.

Voor het Plangebied Centrum is reeds in 2008 een bureauonderzoek uitgevoerd. Het bureauonderzoek diende als onderbouwing voor het bestemmingsplan Centrum. Het hier volgende stuk betreft een actualisering van het bestaande bureauonderzoek.

Het onderzoek bestemmingsplan Kostverloren is wel een volledig bureauonderzoek in het kader van het opstellen van het nieuwe bestemmingsplan en dient als onderbouwing van de archeologie binnen dit bestemmingsplan. Het plangebied Prinsessepark ligt binnen het plangebied Kostverloren. Hieraan zal in aparte paragrafen aandacht worden besteed.

Plangebied Centrum

Binnen het plangebied Centrum zijn mogelijk archeologische waarden aanwezig. Voor het hele gebied geldt een verwachting voor archeologische waarden uit de periode vanaf de late prehistorie tot en met Vroege Middeleeuwen vanwege de ligging op de strandwal. De resten bevinden zich naar verwachting in of aan de top van de strandwal, of indien aanwezig het Oud Duin en onder het aanwezige Jong Duin.

Voor het westen van het plangebied geldt bovendien een hoge verwachting op het aantreffen van sporen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd vanwege de ligging binnen de historische kern van Zandvoort. Deze resten bevinden zich in of aan de top van het Jonge Duin, en zijn te verwachten direct onder het huidige maaiveld. Verder moet in de uiterste zuidoostelijke hoek van het plangebied rekening gehouden worden met de nu nog aanwezige Rooms-katholieke kerk en de bijbehorende begraafplaats.

Vanwege de specifieke voorwaarde die weergegeven zijn op de beleidskaart van Zandvoort en de bovengenoemde verwachting wordt geadviseerd om het plangebied Centrum op in het bestemmingsplan op te delen in twee delen.

1. Waarde Archeologie 1. Betreft het westelijk deel van het plangebied dat nu de Waarde Archeologie heeft in het bestemmingsplan. Hieraan wordt het gebied in de uiterste zuidoostelijke hoek van het plangebied toegevoegd, vanwege de aanwezigheid van de uit 1854 daterende Rooms katholieke kerk en de bijbehorende begraafplaats. Geadviseerd wordt hieraan een aanleg vergunning te koppelen bij plannen groter dan 50 m².
2. Waarde Archeologie 2. Betreft het resterende oostelijk deel van het plangebied waarvoor nu een aanlegvergunning verplicht is bij plannen groter dan 500 m². Geadviseerd wordt dit te handhaven.

Plangebied Kostverloren

Binnen het plangebied Kostverloren zijn mogelijk archeologische waarden aanwezig. Voor bijna het hele gebied geldt een hoge verwachting voor archeologische waarden uit de periode vanaf de late prehistorie tot en met de Vroege Middeleeuwen vanwege de ligging op de strandwal. De resten bevinden zich naar verwachting in of aan de top van de strandwal of, indien aanwezig, het Oud Duin en onder het aanwezige Jong Duin.

Alleen voor de zone aan de oostzijde van het plangebied geldt een middelhoge verwachting voor archeologisch waarden uit de periode Late Prehistorie tot en met Vroege Middeleeuwen vanwege de ligging in de lager gelegen strandvlakte en vanwege de aanwezigheid van een zone waarbinnen de grond is omgezet ten behoeve van sportvelden en camping.

Voor de zone waar op de Kadastrale minuut en de Bonnekaart huizen zijn weergegeven die worden aangeduid als "Kostverloren" geldt bovendien een hoge verwachting op het aantreffen van archeologische waarden uit de Nieuwe Tijd. De verwachting is dat deze resten zich direct onder het maaiveld bevinden.

Vanwege de specifieke voorwaarde die weergegeven zijn op de beleidskaart van Zandvoort en de bovengenoemde verwachting wordt geadviseerd om het plangebied Kostverloren op in het bestemmingsplan op te delen in drie delen.

1. Waarde Archeologie 1. Betreft alleen het gedeelte waarbinnen een verwachting geldt voor archeologische waarden uit de Nieuwe Tijd en waarden uit de IJzertijd - Vroege Middeleeuwen Geadviseerd wordt hieraan een aanlegvergunning te koppelen bij plannen groter dan 50 m².
2. Waarde Archeologie 2. Betreft het resterende oostelijk deel van het plangebied waarvoor nu een aanlegvergunning verplicht is bij plannen groter dan 500 m². Geadviseerd wordt dit te handhaven.
3. Waarde Archeologie 3. Betreft het gedeelte ter hoogte van de sportvelden. Geadviseerd wordt de aanlegvergunning hier te koppelen aan plannen groter dan 1000 m².

Plangebied Prinsessepark

Binnen het plangebied Prinsessepark zijn mogelijk archeologische waarden aanwezig. Voor het hele gebied geldt een hoge verwachting voor archeologische waarden uit de periode vanaf de late prehistorie tot en met de Vroege Middeleeuwen vanwege de ligging in het op de strandwal. De resten bevinden zich naar verwachting in of aan de top van de strandwal, of indien aanwezig, het Oud Duin en onder het aanwezige Jong Duin.

Voor het plangebied Prinsessepark wordt geadviseerd om een inventariserend veldonderzoek uit te voeren door middel van een verkennend booronderzoek, teneinde de op basis van het bureauonderzoek opgestelde gespecificeerde verwachting aan te vullen en te toetsen. De exacte invulling van de werkzaamheden dient te worden vastgelegd in een Plan van Aanpak.

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

Periode	Afkorting	Tijd in jaren
Nieuwe tijd	NT	1500 - heden
Middeleeuwen:	XME	450 – 1500 na Chr.
Late Middeleeuwen	LME	1050 - 1500 na Chr.
Vroege Middeleeuwen	VME	450 - 1050 na Chr.
Romeinse tijd:	ROM	12 voor Chr. – 450 na Chr.
Laat-Romeinse tijd	ROML	270 - 450 na Chr.
Midden-Romeinse tijd	ROMM	70 - 270 na Chr.
Vroeg-Romeinse tijd	ROMV	12 voor Chr. - 70 na Chr.
IJzertijd:	IJZ	800 – 12 voor Chr.
Late IJzertijd	IJZL	250 - 12 voor Chr.
Midden-IJzertijd	IJZM	500 - 250 voor Chr.
Vroege IJzertijd	IJZV	800 - 500 voor Chr.
Bronstijd:	BRONS	2000 - 800 voor Chr.
Late Bronstijd	BRONSL	1100 - 800 voor Chr.
Midden-Bronstijd	BRONSM	1800 - 1100 voor Chr.
Vroege Bronstijd	BRONSV	2000 - 1800 voor Chr.
Neolithicum (Jonge Steentijd):	NEO	5300 – 2000 voor Chr.
Laat-Neolithicum	NEOL	2850 - 2000 voor Chr.
Midden-Neolithicum	NEOM	4200 - 2850 voor Chr.
Vroeg-Neolithicum	NEOV	5300 - 4200 voor Chr.
Mesolithicum (Midden-Steentijd):	MESO	8800 – 4900 voor Chr.
Laat-Mesolithicum	MESOL	6450 - 4900 voor Chr.
Midden-Mesolithicum	MESOM	7100 - 6450 voor Chr.
Vroeg-Mesolithicum	MESOV	8800 - 7100 voor Chr.
Paleolithicum (Oude Steentijd):	PALEO	tot 8800 voor Chr.
Laat-Paleolithicum	PALEOL	35.000 - 8800 voor Chr.
Midden-Paleolithicum	PALEOM	300.000 – 35.000 voor Chr.
Vroeg-Paleolithicum	PALEOV	tot 300.000 voor Chr.

Bron: Archeologisch Basis Register 1992

1 Inleiding en administratieve gegevens

In opdracht van de gemeente Zandvoort heeft ADC ArcheoProjecten in maart 2014 ten behoeve van de wijziging van het bestemmingsplan Centrum en het bestemmingsplan Kostverloren en de geplande ontwikkeling van het plangebied Prinsessepark een bureauonderzoek uitgevoerd.

Voor het Plangebied Centrum is reeds in 2008 een bureauonderzoek uitgevoerd¹. Het bureauonderzoek diende als onderbouwing voor het bestemmingsplan Centrum. Het hier volgende stuk betreft een actualisering van het bestaande bureauonderzoek.

Het onderzoek bestemmingsplan Kostverloren is wel een volledig bureauonderzoek in het kader van het opstellen van het nieuwe bestemmingsplan en dient als onderbouwing van de archeologie binnen dit bestemmingsplan. Het plangebied Prinsessepark ligt binnen het plangebied Kostverloren. Hieraan zal in aparte paragrafen aandacht worden besteed.

Voor de deelgebieden is gemeentelijk archeologisch beleid vastgesteld (afb. 1). Op grond van dit beleid valt het plangebied Kostverloren in de zone, waar bij bodemversturende activiteiten met een oppervlakte groter dan 500 m² archeologisch onderzoek noodzakelijk is.² Om in deze zone een omgevingsvergunning te kunnen verkrijgen, dient de initiatiefnemer een rapport te overleggen waarin naar oordeel van de bevoegde overheid de archeologische waarde van het plangebied voldoende is vastgesteld. In het kader van dit proces heeft het in dit rapport beschreven onderzoek plaatsgevonden.

Deelgebied Centrum valt in voor het grootste gedeelte in een zone, waar bij bodemversturende activiteiten met een oppervlakte groter dan 50 m² archeologisch onderzoek noodzakelijk is en gedeeltelijk in een zone met een lage archeologische verwachting, waar bij bodemversturende activiteiten met een oppervlakte groter dan 500 m² archeologisch onderzoek noodzakelijk is.³

Om in deze zones een omgevingsvergunning te kunnen verkrijgen, dient de initiatiefnemer een rapport te overleggen waarin naar oordeel van de bevoegde overheid de archeologische waarde van het plangebied voldoende is vastgesteld.

In Nederland dient het vaststellen van de archeologische waarde van een plangebied te gebeuren op grond van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.2).⁴ Gemeenten kunnen hierop aanvullende uitvoeringskaders vaststellen. De gemeente Zandvoort heeft voor zover bekend echter geen aanvullende uitvoeringskaders vastgesteld voor het uitvoeren van archeologisch vooronderzoek, noch zijn deze voor dit project afzonderlijk opgesteld.

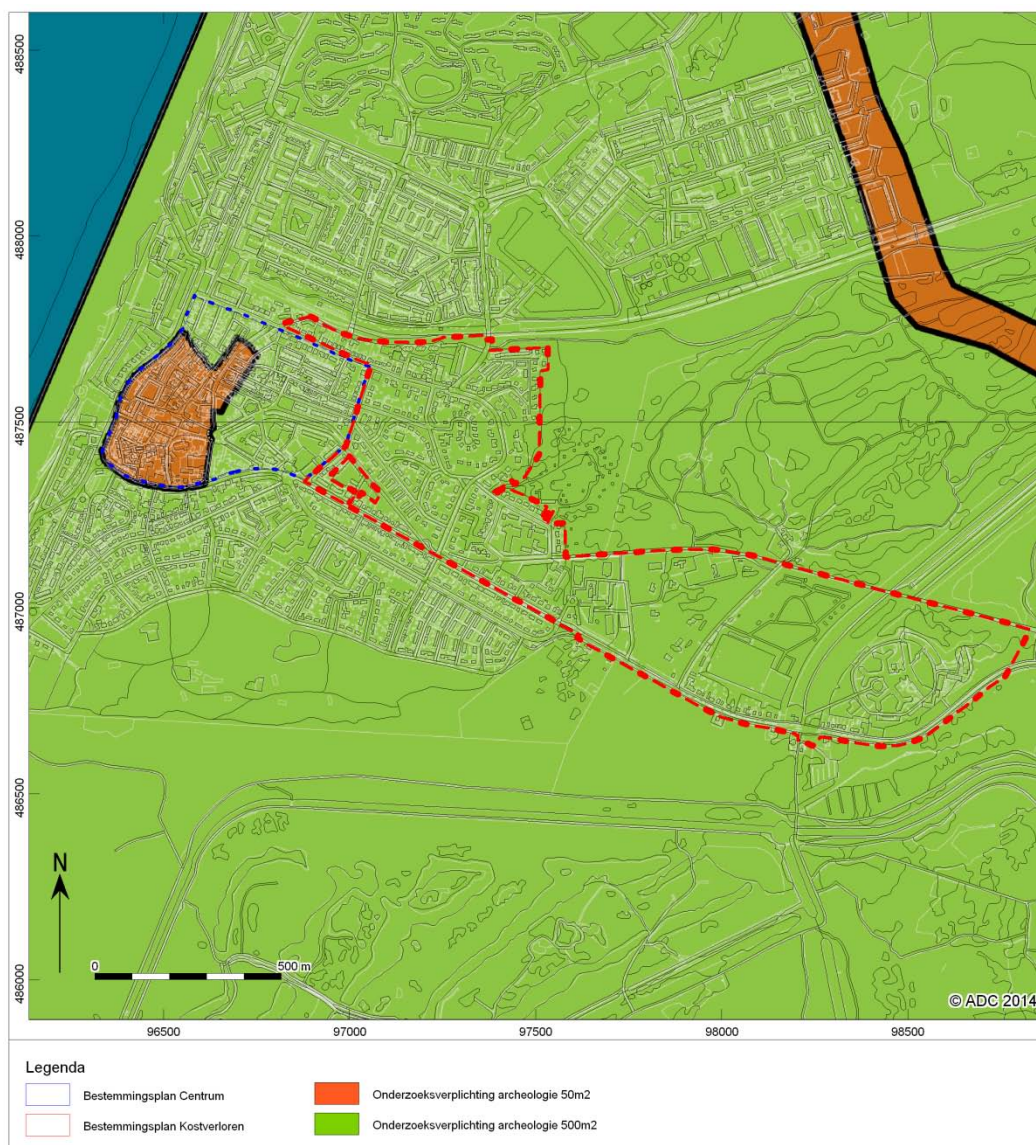
¹ Jacobs 2008.

² Den Boon 2009.

³ Den Boon 2009.

⁴ SIKB 2010.

Afb. 1 Beleidskaart gemeente Zandvoort met deelgebieden Centrum en Kostverloren

De volgende administratieve gegevens zijn van toepassing:

Oprachtgever:	Gemeente Zandvoort
Soort onderzoek:	Bureauonderzoek
Aanleiding:	Wijziging bestemmingsplan en ontwikkeling
Locatie:	Zandvoort Centrum Zandvoort Kostverloren en Prinsessepark
Plaats:	Zandvoort
Gemeente:	Zandvoort
Provincie:	Noord- Holland
Kadastrale gegevens:	N.v.t. (groot gebied)
Kaartblad:	24 F
Oppervlakte plangebied	Centrum: 2,3 ha Kostverloren: 7,5 ha Prinsessepark 7500m2
Coördinaten:	Centrum: 96575/487847 97060/487650 96312/487401

	96879/487338
	Kostverloren:
	96830/487790
	98810/486960
	98500/486620
	960880/487320
Bevoegde overheid met contactgegevens:	Gemeente Zandvoort
Deskundige namens de bevoegde overheid met	onbekend
ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer (CIS-code):	60891
ADC-projectcode:	4160158
Auteur:	C.Y.Burnier
Projectmedewerker(s):	n.v.t
Autorisatie:	J. Huizer
Periode van uitvoering:	Maart 2014
Beheer en plaats documentatie:	ADC ArcheoProjecten bv, Amersfoort
Beheer en plaats digitale documentatie (e-depot):	http://persistent-identificer.nl/?identificer=urn:nbn:nl:ui:13-v2gq-8d

---

2 Bureauonderzoek Plangebied Centrum

2.1 Doelstelling en vraagstelling

Dit bureauonderzoek ten behoeve van het Centrum van Zandvoort betreft het actualiseren van het in 2008 uitgevoerde archeologische bureauonderzoek ten behoeve van het bestemmingsplan Zandvoort Centrum.⁵

Het doel van bureauonderzoek is het aan de hand van schriftelijke bronnen verwerven van informatie over bekende en/of verwachte archeologische waarden in het plangebied, om daarmee te komen tot een gespecificeerde, archeologische verwachting.

Voor het bureauonderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

- Zijn mogelijk archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is de specifieke archeologische verwachting?
- Is het plangebied voldoende onderzocht en zo nee, welke vorm van nader archeologisch onderzoek kan worden geadviseerd?

2.2 Methodiek

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.2 Landbodems, protocol 4002 Bureauonderzoek.

Het bureauonderzoek bestaat uit de volgende elf processtappen:

1. Afbakenen plan- en onderzoeksgebied en vaststellen consequenties van mogelijk toekomstig gebruik;
2. Aanmelden onderzoek bij Archis;
3. Vermelden (en toepassen) overheidsbeleid;
4. Beschrijven huidig gebruik;
5. Beschrijven historische situatie en mogelijke verstoringen;
6. Beschrijven mogelijke aanwezigheid bouwhistorische waarden in de ondergrond;
7. Beschrijven bekende archeologische en aardwetenschappelijke waarden;
8. Opstellen gespecificeerde verwachting;
9. Opstellen standaardrapport bureauonderzoek;
10. Afmelden onderzoek bij Archis: overdracht onderzoeksgegevens;
11. Aanleveren digitale gegevens bij e-Depot.

⁵ Jacobs 2008

De processtappen 1 tot en met 7 leveren gegevens op basis waarvan processtap 8, de gespecificeerde verwachting wordt opgesteld. De gespecificeerde verwachting kan worden beschouwd als een belangrijke conclusie van het bureauonderzoek, omdat hierin wordt aangegeven of, en zo ja, welke archeologische waarden worden verwacht, indien relevant weergegeven op een kaart.

De resultaten van processtappen 1 tot en met 8 worden behandeld in de paragrafen 3.1 tot en met 3.5. Processtap 9 resulteert in het voorliggende rapport. De processtappen 10 en 11 hebben betrekking op het voor derden openbaar maken van de resultaten van het bureauonderzoek bij onder meer Archis en het e-Depot.

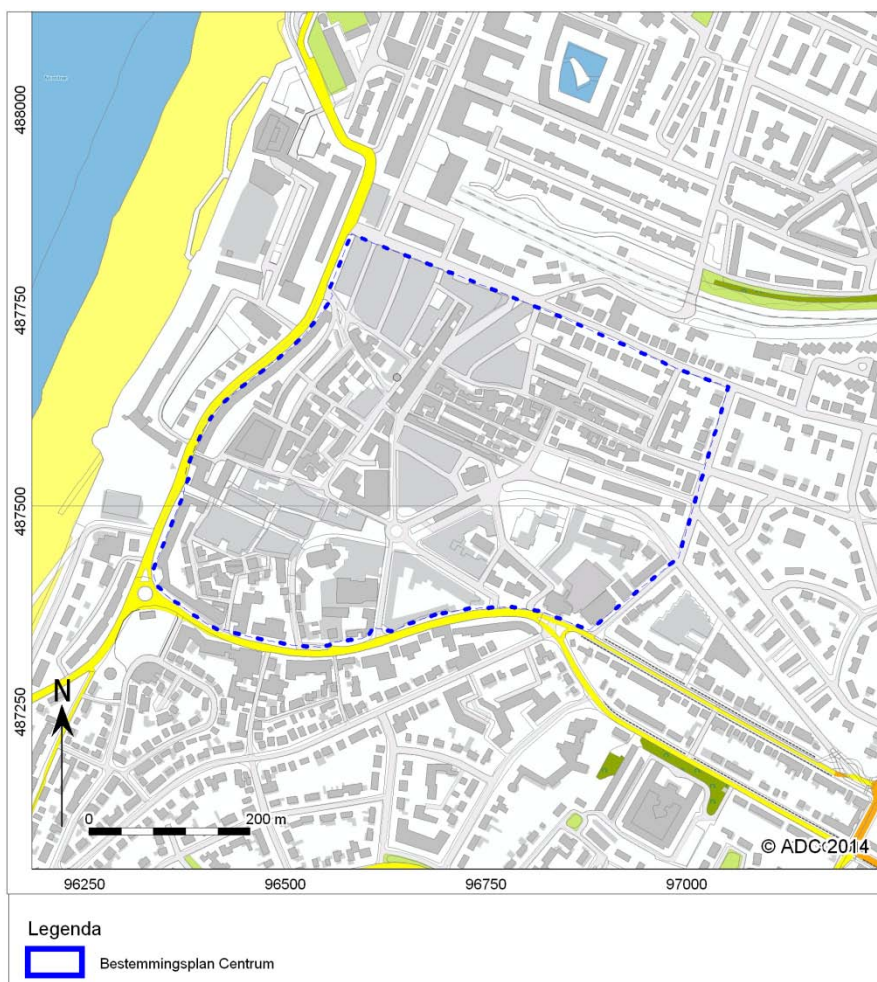
2.3 Resultaten

2.3.1 Afbakening plan- en onderzoeksgebied en vaststellen van de consequenties van het mogelijk toekomstige gebruik

De exacte locatie van het plangebied is weergegeven op afbeelding 2.

Het plangebied Centrum omvat het Centrum van Zandvoort en wordt begrensd door respectievelijk de Koninginneweg, de Grote Krocht, de Haarlemmerstraat, de Hoge Weg, de Burgemeester Engelbertsstraat, de Zeestraat en de Kostverlorenstraat

Het tijdens het bureauonderzoek onderzochte gebied komt overeen met het plangebied.

Afb. 2 Ligging Plangebied Centrum

2.3.2 Beschrijving van de aardwetenschappelijke waarden

Bron	Informatie
Geologische kaart van Nederland 1:50.000 ⁶	Bebouwd gebied, duinzand (Jonge Duinen), Laagpakket van Schoorl, Laagpakket van Zandvoort, Oud duin en strandzand (Na1)
Geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000 ⁷	bebouwd, ten oosten van plangebied lage kustduinen met bijbehorende vlaktes en laagten (4L7) en plaatselijk 12C1 (hoge kustduinen en bijbehorende vlakte)
Bodemkaart van Nederland 1:50.000 ⁸	bebouwd, ten zuiden en ten noorden van plangebied kalkhoudende enkeerdgronden, matig fijn zand en kalkhoudende duinvaaggronden, fijn zand (EZ50A/Zd20A, ten oosten ervan kalkhoudende duinvaaggronden (Zd20A) en kalkhoudende vlak- en duinvaaggronden (Zn50A/Zd20A)

Na de laatste ijstijd, aan het begin van het Holoceen (vanaf ca. 11.700 jaar geleden), werd het klimaat warmer en steeg de zeespiegel snel als gevolg van het afsmelten van het landijs. In deze periode werden waarschijnlijk ten westen van de huidige kust al strandwallen gevormd. Deze werden bij een snel stijgende zeespiegel echter afgebroken en verder naar het oosten weer opgebouwd. Aan dit proces kwam een einde vanaf ca. 5000 jaar geleden, toen de strandwallen niet meer afgebroken werden, maar zich westwaarts uitbouwden. Dit was het gevolg van een afname van de snelheid van zeespiegelstijging. Er werd een serie kustparallele strandwallen gevormd, waarbij steeds een jongere strandwal ten westen van de oude werd gevormd. Doordat de zeespiegel nog steeds steeg, werden de strandwallen steeds hoger in westelijke richting. Strandwalafzettingen worden gerekend tot het Laagpakket van Zandvoort (Formatie van Naaldwijk).⁹

Zandvoort is gelegen op een strandwal die vermoedelijk ca. 300 v.Chr. werd gevormd.¹⁰ Op de strandwallen werden door de wind duinen gevormd. Aan het maaiveld liggen in het plangebied relatief recente eolische afzettingen, die ook wel bekend staan als 'Jonge Duinen' (gevormd vanaf de Late Middeleeuwen), maar hieronder kunnen nog oudere duinen aanwezig zijn. Jonge duinen worden gekenmerkt door relatief grote hoogteverschillen en zijn doorgaans opgebouwd uit kalkrijk zand. De Jonge Duinafzettingen worden gerekend tot het Laagpakket van Schoorl (Formatie van Naaldwijk). Op basis van een profiel van de vereenvoudigde geologische kaart lijken in het plangebied geen oude duinen (Laagpakket van Zandvoort) aanwezig te zijn. Het onderscheid tussen strandwal en oud duinzand is echter niet altijd even duidelijk te maken. Ook is dit profiel gebaseerd op gegevens verkregen ten zuiden van Zandvoort. Omdat de kustzone een dynamische vormingsgeschiedenis kent, kan op korte afstand sprake zijn van grote verschillen. Uit ditzelfde profiel blijkt dat de top van de strandwal op ca. 2 tot 3 m +NAP is gelegen.¹¹ De maaiveldhoogte van het plangebied is gemiddeld ca. 4,5 m +NAP, waaruit kan worden geconcludeerd dat de jonge duinafzettingen 1,5 tot 2,5 m dik zijn. De duinen zijn bij de inrichting van het plangebied enigszins geëgaliseerd.

Op de geomorfologische kaart is het plangebied gekarteerd als bebouwd gebied. Op basis van direct aangrenzende zones kan worden aangenomen dat in het plangebied sprake is van lage kustduinen met bijbehorende vlaktes en laagtes. Dit zijn typische verschijningsvormen van jonge duinafzettingen. Ook op de bodemkaart is het plangebied gelegen in bebouwd gebied. Op basis van gegevens uit aangrenzende gebieden, kan worden aangenomen dat in het plangebied kalkhoudende vlak- en duinvaaggronden aanwezig zijn. In dergelijke gronden heeft niet of nauwelijks bodemvorming plaatsgevonden.

⁶ Nederlands Instituut voor Toegepaste Geowetenschappen TNO 1998.

⁷ DLO-Staring Centrum 1993.

⁸ Staring Centrum 1992.

⁹ De Mulder et al. 2003.

¹⁰ Molenaar 2007.

¹¹ Nederlands Instituut voor Toegepaste Geowetenschappen TNO 1998.

2.3.3 Beschrijving van bekende archeologische waarden

In het plangebied zijn de volgende archeologische (indicatieve) waarden en ondergrondse bouwhistorische waarden vastgesteld (zie afb. 3):

AMK-terrein nr	Omschrijving	Datering ¹²	Opmerking
13879	Historische dorpskern; Hoge archeologische waarde	LME/NT	Historische kern Zandvoort obv kaart 1859
13895	Kerk 15 ^e eeuw Terrein archeologische waarde	LMEB/NT	In ondergrond fundamente van kerk uit in ieder geval 15 ^e eeuw, ouder rondom mogelijk begraving

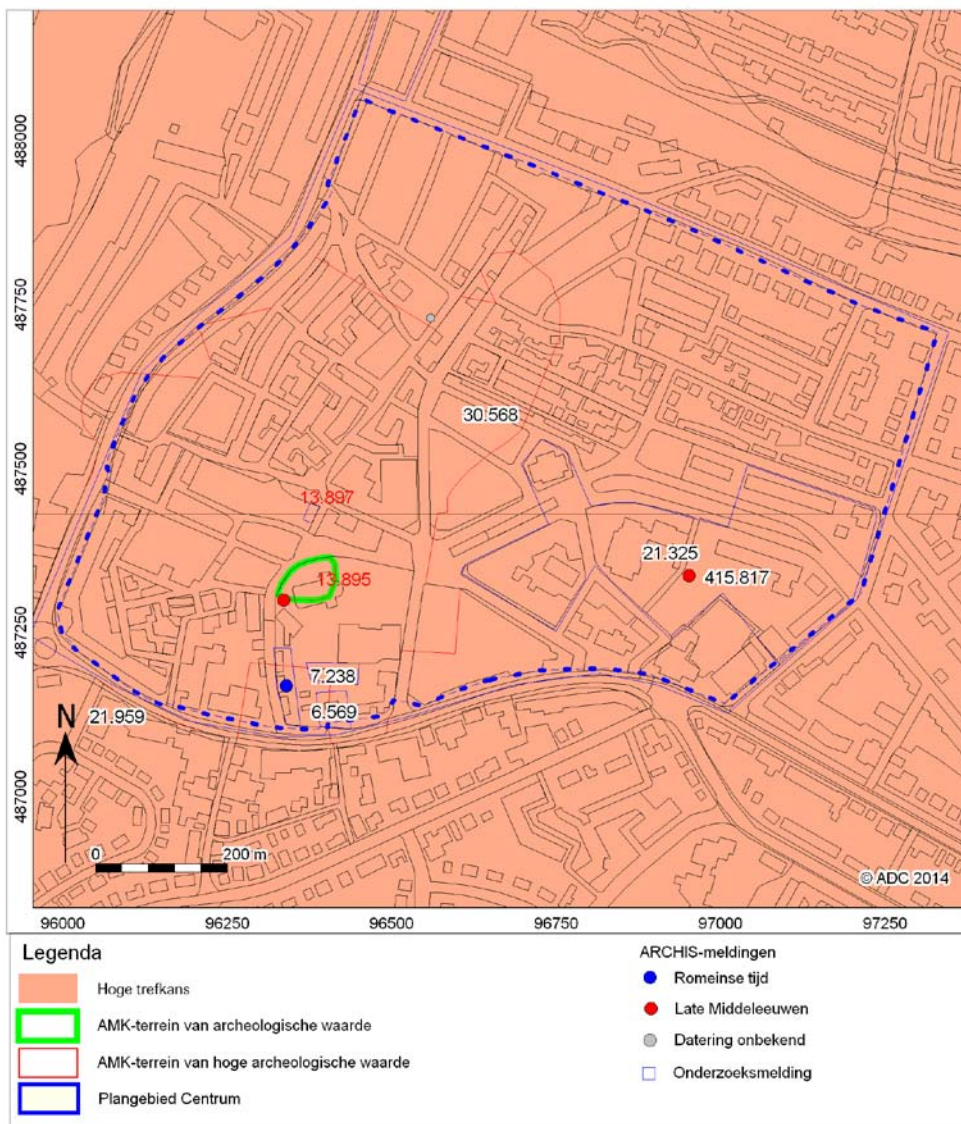
Achisnummers	Soort onderzoek	Resultaat	Advies
48137 (onderzoek 37656)	Bureauonderzoek	Locatie waarschijnlijk al verstoord door funderingen.	Het plangebied is vrijgegeven ¹³
21325/ozm 19584/vondstmelding 4046323/waarneming 415817	Booronderzoek (Louis Davids carré)	Tot 1,25- mv afvallaag vondsten NT.	Geen vervolgonderzoek
6806, waarneming 57652	Booronderzoek (Poststraat)	Vondsten ROM en NT	Onbekend
7238	Booronderzoek (Oranjestraat)	Bodem sterk verstoord	Geen vervolgonderzoek
6569	Booronderzoek (Hogeweg)	Geen gegevens in Archis	Onbekend
30568	Bureauonderzoek ¹⁴ Bestemmingsplan Centrum	Waarde archeologie en waarde cultuurhistorie. 15 ^e eeuw	
49982 (waarneming)	Fundering voorganger kerk		Fundering van schip en fundering grafkapel van voorganger kerk

¹² Voor een verklaring van de afkortingen, zie tabel 1.

¹³ Blom 2011

¹⁴ Jacobs 2008

Afb. 3 Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden, AMK-terreinen en ARCHIS-meldingen

Er is binnen het plangebied ten opzichte van het bureauonderzoek uit 2008 maar één nieuwe melding binnen ARCHIS aanwezig. Het betreft een klein onderzoek, namelijk onderzoeksmelding 48137 uit 2011, op bovenliggende afbeelding net ten noorden van het AMK terrein.¹⁵ Hoewel het onderzoeksgebied wordt vrijgegeven vanwege de geringe oppervlakte en de aanwezige versterking, wordt wel aandacht besteed aan de mogelijke aanwezigheid van archeologische waarden vanaf de IJzertijd. Deze worden onder de jonge duinafzettingen verwacht, waarvan de exacte diepte ligging van de ondergrens niet bekend is. In de jonge duinafzettingen die aan het maaiveld liggen, worden archeologische waarden vanaf de Nieuwe Tijd verwacht.

Op basis van het bureauonderzoek 2008¹⁶ geldt voor de oostelijke zijde van het plangebied een lage verwachting op het aantreffen van archeologische waarden en voor de westzijde een hoge verwachting op het aantreffen van archeologische waarden uit de periode IJzertijd tot en met Nieuwe Tijd.

¹⁵ Blom 2011

¹⁶ OZM 30568

Op de landelijke en gemeentelijke verwachting-/beleidskaarten staat de volgende archeologische verwachting voor het plangebied aangegeven:

Bron	Verwachting	Toelichting
Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW)	hoog	Hoge indicatieve archeologische waarden, ligging in strandwallen gebied.
Gemeentelijke beleidskaart	Waarde Archeologie	Gedeeltelijk in zone waar voor plannen groter dan 50 m ² een onderzoeksverplichting geldt en gedeeltelijk in een zone waarvoor bij plannen groter dan 500 m ² een onderzoeksverplichting geldt.
Bestemmingsplan Centrum		Op basis van de aanwezigheid van de historische kern van Zandvoort is aan deze zone de Waarde Archeologie gegeven.

Op de Indicatieve kaart Archeologische waarde heeft het plangebied Centrum een hoge verwachting vanwege de ligging in het strandwallengebied.

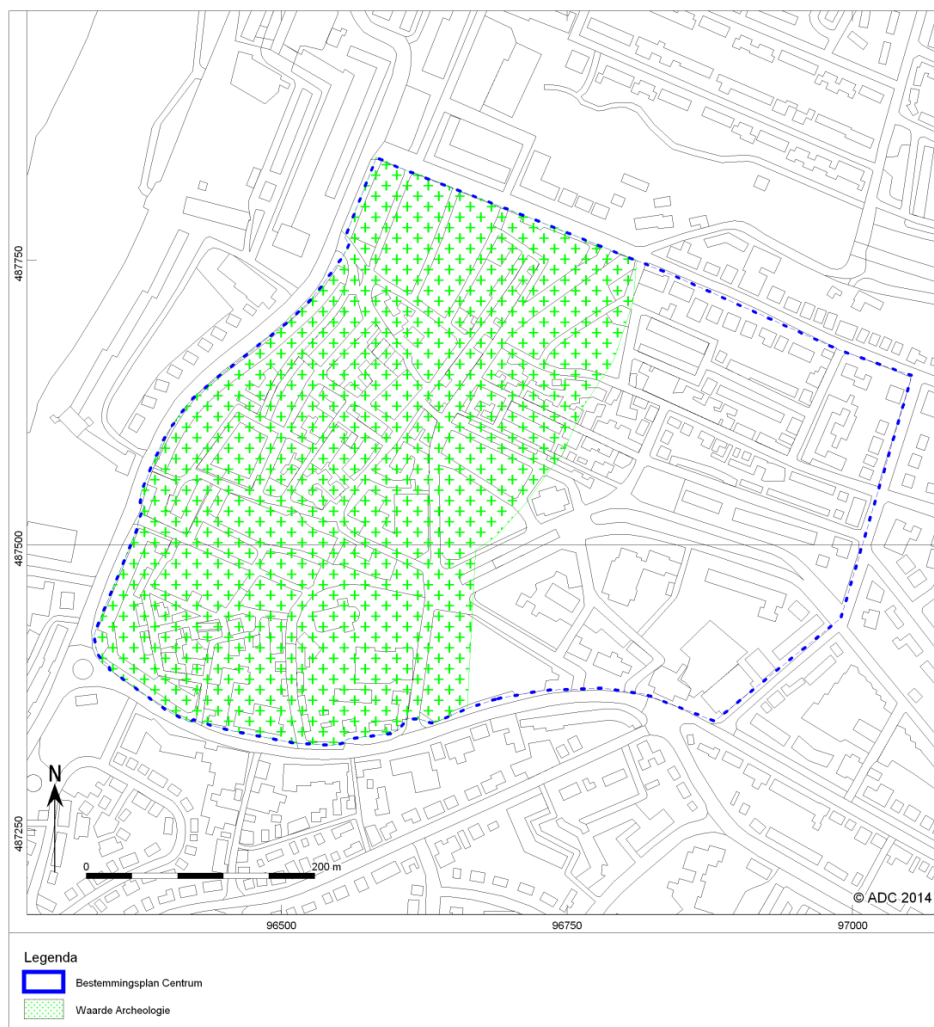
Op de gemeentelijke archeologische beleidskaart is het plangebied voor het grootste deel gelegen binnen een zone waarvoor een onderzoeksverplichting geldt bij ingrepen groter dan 50 m² en voor het overige deel in een zone waarvoor bij plannen groter dan 500 m² een onderzoeksverplichting geldt.

Het bestemmingsplan Centrum geeft voor het westelijk deel van het plangebied een waarde archeologie aan (afb. 4). Aan deze waarde ligt het bureauonderzoek uit 2008 ten grondslag, waarbij voor deze zone een hoge verwachting is aangegeven voor archeologische waarden uit de periode vanaf de late prehistorie tot en met de Vroege Middeleeuwen en een hoge verwachting op archeologische waarden uit de periode van de Late Middeleeuwen tot en met de Nieuwe Tijd, vanwege de ligging binnen de historische kern van Zandvoort.¹⁷

Het oosten van het plangebied Centrum heeft op basis van het bureauonderzoek 2008 een lage verwachting voor de periode Late Middeleeuwen tot en met de Nieuwe Tijd. Er is echter wel een verwachting voor de periode vanaf de late prehistorie tot en met de Vroege Middeleeuwen vanwege de ligging in het strandwallengebied. Deze zone komt overeen met de zone op de beleidskaart waarvoor bij plannen groter dan 500 m² een omgevingsvergunning moet worden aangevraagd.

In het bureauonderzoek 2008 wordt tevens aandacht besteed aan Cultuurhistorie, in het bestemmingsplan zijn deze waarden echter niet overgenomen.

¹⁷ Jacobs 2008

Afb. 4 Bestemmingsplan Centrum met in groen Waarde Archeologie

Beschrijving van de historische situatie, mogelijke verstoringen en bouwhistorische waarden

Bron	Historische situatie
Kadastrale minuut uit 1811-32 ¹⁸	Centrum Zandvoort westzijde bebouwd
Bonnekaart uit 1876 ¹⁹	Westzijde bebouwd, Rooms Katholieke kerk in zuidoosthoek
Bonnekaart uit 1894, 1900, 1905, 1914, 1926 ²⁰	bebouwd
Topografische kaart uit 1949, 1960, 1988, 1993 ²¹	bebouwd

Archeologische vondsten tonen aan dat het gebied rondom Zandvoort vanaf de IJzertijd bewoond is geweest. De oudste bewoningssporen concentreerden zich op de strandwal. Vernatting van het landschap aan het eind van de Romeinse tijd leidde waarschijnlijk tot het verlaten van het gebied. In de loop van de 6^e/7^e eeuw na Chr. keerde de bevolking terug, zoals blijkt uit sporen die zijn aangetroffen ten noorden van Zandvoort. Deze vroegmiddeleeuwse sporen liggen rond Zandvoort niet meer aan het maaiveld doordat deze zijn afgedekt door Jonge Duinen.

¹⁸ Kadaster.

¹⁹ Bureau Militaire Verkenningen.

²⁰ Bureau Militaire Verkenningen.

²¹ Topografische Dienst.

De vroegste vermelding van het huidige Zandvoort dateert uit de 14^e eeuw. Onderzoeken tonen aan dat de nederzetting wellicht al in de 12^e eeuw is ontstaan.²²

De oorsprong van de in het centrum gelegen kerk, dateert uit de beginfase van de nederzetting. In eerste instantie was er echter alleen sprake van een eenvoudige houten kerk en pas in een later stadium werd begonnen met de aanleg van een stenen kerk. Deze kerk werd in 1583, aan het begin van de Tachtigjarige oorlog vernield, en pas aan het begin van de 17^e eeuw hersteld. In 1848 werd het kerkgebouw zelf vervolgens gesloopt en vervangen door nieuwbouw. Alleen de kerktoren bleef dit lot bespaard.²³

Op de kadastrale minuut van 1812 (afb. 5) is zichtbaar dat de westzijde van het plangebied voor zien is van een dichte bebouwing, de oost- en noordzijde zijn onbebouwd. Een vergelijkbaar beeld geeft de militair topografische kaart van 1850. De groene kleur aan de oostzijde van het plangebied kan opgevat worden als weide. Aan de noordzijde lijkt zelfs nog sprake te zijn van ongerept duingebied.

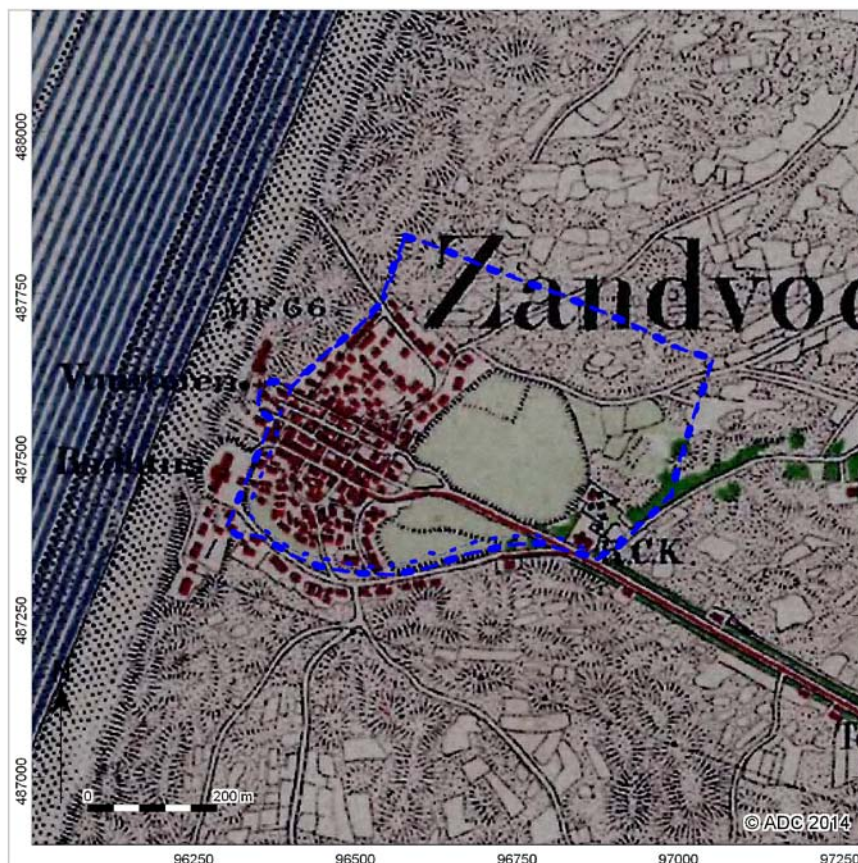
Ook op de Bonnekaart 1877 (afb. 6) is het oostelijk deel van het plangebied nog steeds grotendeels onbebouwd. Wel is aan de zuidoost zijde de uit 1854 daterende Rooms Katholieke Kerk en de bijbehorende begraafplaats zichtbaar.

Afb. 5 Uitsnede Kadastrale minuut 1811-1832 van de historische kern van Zandvoort

²² Molenaar 2007.

²³ www.kerkzantvoort.nl

Afb. 6 Uitsnede Bonneblad 1876

2.3.4 Beschrijving huidig gebruik

Het plangebied Centrum is momenteel volledig bebouwd. Er is geen informatie bekend over vergraven gronden.

2.4 Gespecificeerde verwachting en conclusie

De eerste, voor het bureauonderzoek opgestelde onderzoeksvraag "Zijn mogelijk archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is de specifieke archeologische verwachting?" kan als volgt worden beantwoord:

Binnen het plangebied Centrum zijn mogelijk archeologische waarden aanwezig. Voor het hele gebied geldt een verwachting voor archeologische waarden uit de periode vanaf de late prehistorie tot en met Vroege Middeleeuwen vanwege de ligging op de strandwal. De resten bevinden zich naar verwachting in of aan de top van de strandwal of indien aanwezig het Oud Duin en onder het aanwezige Jong Duin.

Voor het westen van het plangebied geldt bovendien een hoge verwachting op het aantreffen van sporen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd vanwege de ligging binnen de historische kern van Zandvoort. Deze resten bevinden zich in of aan de top van het Jonge Duin, en zijn te verwachten direct onder het huidige maaiveld. Verder moet in de uiterste zuidoostelijke hoek van het plangebied rekening gehouden worden met de nu nog aanwezige Rooms-katholieke kerk en de bijbehorende begraafplaats.

3 Aanbeveling

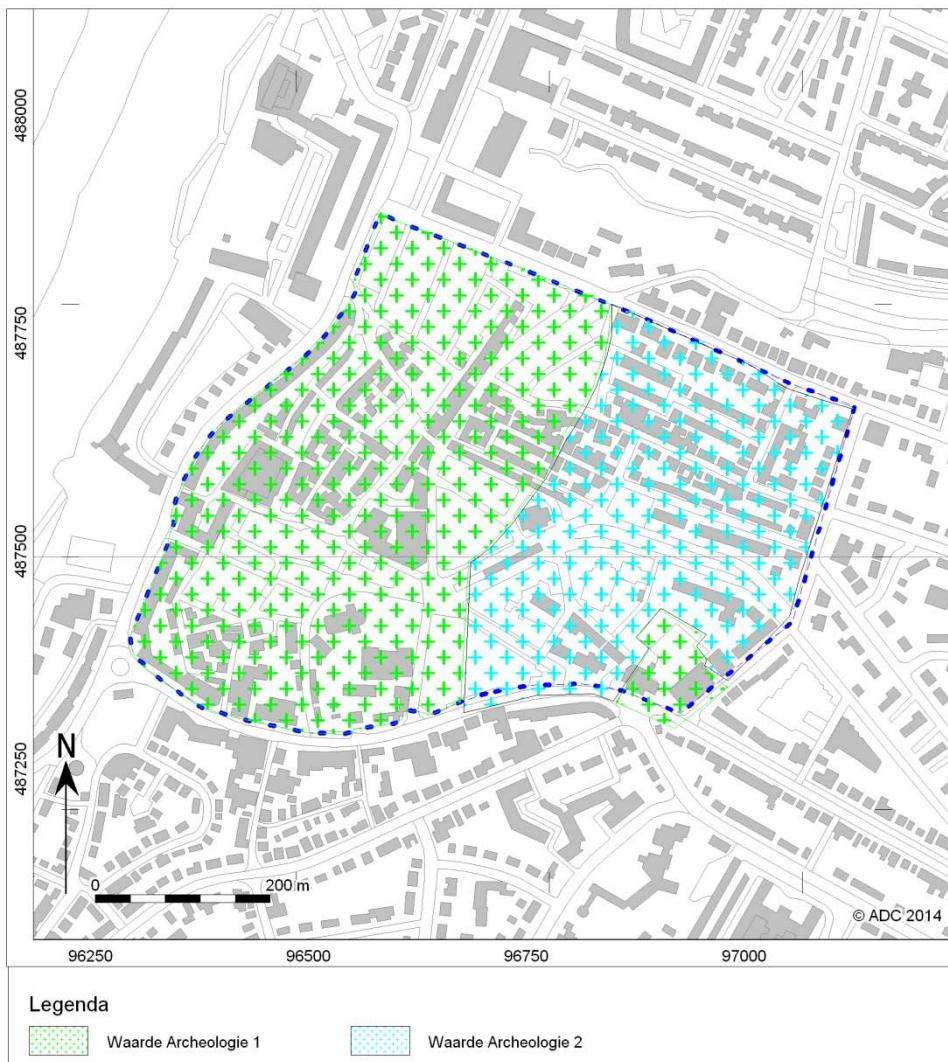
Vanwege de specifieke voorwaarde die weergegeven zijn op de beleidskaart van Zandvoort en de bovengenoemde verwachting wordt geadviseerd om het plangebied Centrum op in het bestemmingsplan op te delen in twee delen (afb. 7).

3. Waarde Archeologie 1. Betreft het westelijk deel van het plangebied dat nu de Waarde Archeologie heeft in het bestemmingsplan. Hieraan wordt het gebied in de uiterste

zuidoostelijke hoek van het plangebied toegevoegd, vanwege de aanwezigheid van de uit 1854 daterende Rooms katholieke kerk en de bijbehorende begraafplaats. Geadviseerd wordt hieraan een aanleg vergunning te koppelen bij plannen groter dan 50 m².

4. Waarde Archeologie 2. Betreft het resterende oostelijk deel van het plangebied waarvoor nu een aanlegvergunning verplicht is bij plannen groter dan 500 m². Geadviseerd wordt dit te handhaven.

Afb. 7 Advieskaart Plangebied Centrum

4 Bureauonderzoek Plangebied Kostverloren

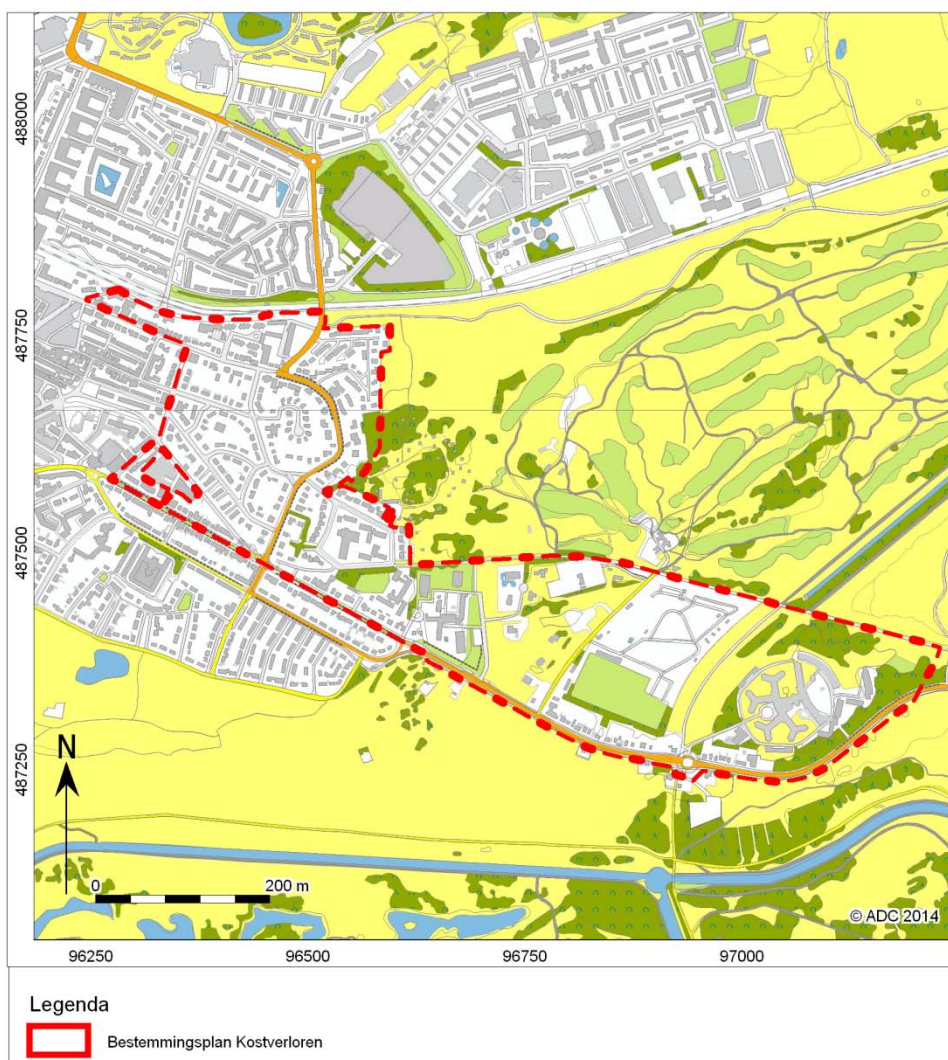
4.1 Doelstelling en vraagstelling

Dit bureauonderzoek betreft het Plangebied Kostverloren te Zandvoort (afb. 8). Het bureauonderzoek is uitgevoerd in het kader van de actualisering van het bestemmingplan Kostverloren dat in 2003 werd vastgesteld. Het bureauonderzoek vormt de eerste stap in het vaststellen van de archeologische waarde van het gebied. Het doel van bureauonderzoek is het aan de hand van schriftelijke bronnen verwerven van informatie over bekende en/of verwachte archeologische waarden in het plangebied, om daarmee te komen tot een gespecificeerde, archeologische verwachting.

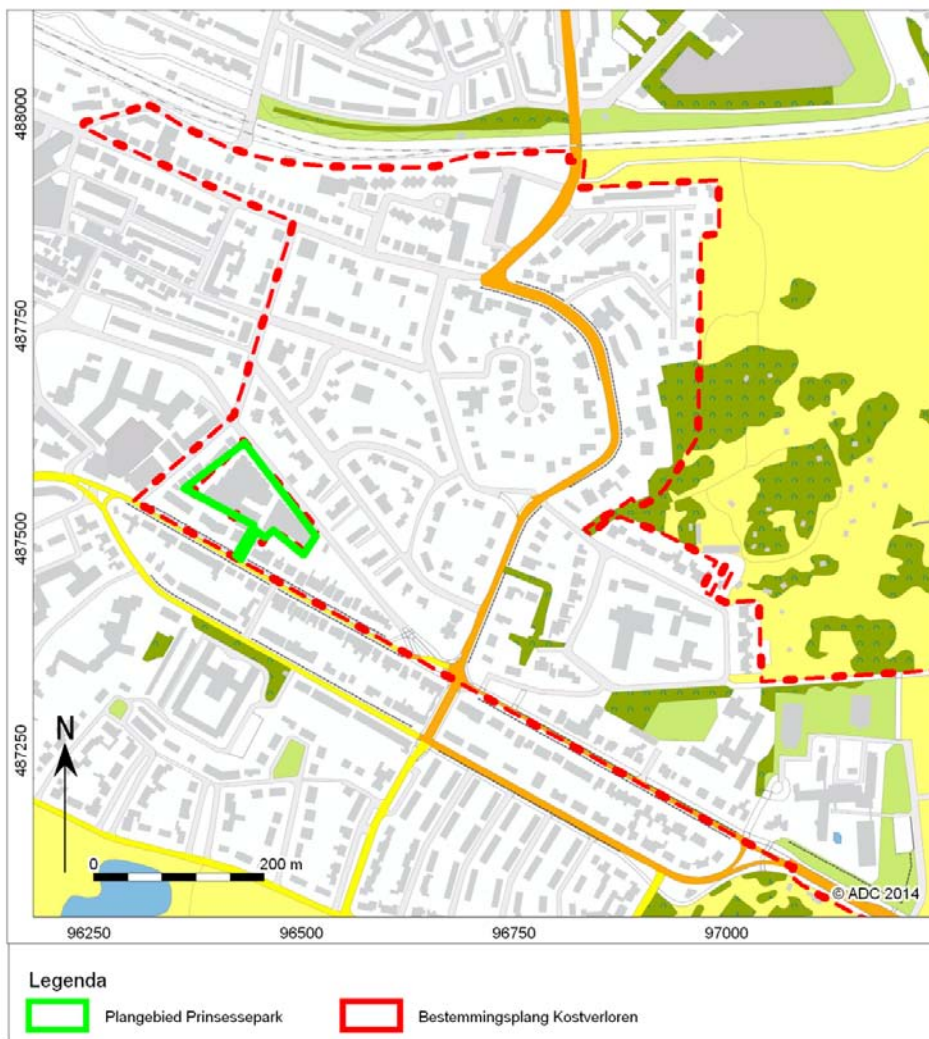
Dit bureauonderzoek heeft ook betrekking op de ontwikkeling binnen het plangebied Prinsessepark (afb. 9), dat gelegen is binnen de grenzen van het bestemmingplan Kostverloren.

Voor het bureauonderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

- Zijn mogelijk archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is de specifieke archeologische verwachting?

Afb. 8 Plangebied Kostverloren

Afb. 9 Plangebied Prinsessepark

4.2 Methodiek

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.2 Landbodems, protocol 4002 Bureauonderzoek.

Het bureauonderzoek bestaat uit de volgende elf processtappen:

12. Afbakenen plan- en onderzoeksgebied en vaststellen consequenties van mogelijk toekomstig gebruik;
13. Aanmelden onderzoek bij Archis;
14. Vermelden (en toepassen) overheidsbeleid;
15. Beschrijven huidig gebruik;
16. Beschrijven historische situatie en mogelijke verstoringen;
17. Beschrijven mogelijke aanwezigheid bouwhistorische waarden in de ondergrond;
18. Beschrijven bekende archeologische en aardwetenschappelijke waarden;
19. Opstellen gespecificeerde verwachting;
20. Opstellen standaardrapport bureauonderzoek;
21. Afmelden onderzoek bij Archis: overdracht onderzoeksgegevens;
22. Aanleveren digitale gegevens bij e-Depot.

De processtappen 1 tot en met 7 leveren gegevens op basis waarvan processtap 8, de gespecificeerde verwachting wordt opgesteld. De gespecificeerde verwachting kan worden beschouwd als een belangrijke conclusie van het bureauonderzoek, omdat hierin wordt

aangegeven of, en zo ja, welke archeologische waarden worden verwacht, indien relevant weergegeven op een kaart.

De resultaten van processtappen 1 tot en met 8 worden behandeld in de paragrafen 3.1 tot en met 3.5. Processtap 9 resulteert in het voorliggende rapport. De processtappen 10 en 11 hebben betrekking op het voor derden openbaar maken van de resultaten van het bureauonderzoek bij onder meer Archis en het e-Depot.

4.3 Resultaten

4.3.1 Afbakening plan- en onderzoeksgebied en vaststellen van de consequenties van het mogelijk toekomstige gebruik

De exacte locatie van het plangebied is weergegeven op afbeeldingen 7 en 8.

Het plangebied Kostverloren wordt aan de westzijde begrensd door de Koninginneweg en gedeeltelijk de Kostverlorenstraat/Verlengde Haltestraat. Aan de noordzijde de spoorlijn Zandvoort-Haarlem. Aan de oostzijde het duingebied Kostverlorenpark en het fietspad over de voormalige trambaan, aan de zuidzijde de Haarlemmerstraat en de Zandvoortselaan.

Binnen het plangebied ligt ook de ontwikkelingslocatie Prinsessepark, waar op korte termijn ontwikkelingen gepland zijn in de vorm van de sloop van de huidige bebouwing en bouw van een aantal huizen. Deze nieuwbouw zal gefundeerd worden op staal met een kruipruimte van circa 60cm, incidenteel zal een kelder worden aangelegd met een diepte van 2,4m –mv.²⁴

Het tijdens het bureauonderzoek onderzochte gebied komt overeen met het plangebied.

De consequentie van de voorgenomen ingreep kan zijn dat eventuele aanwezige waardevolle archeologische resten in de ondergrond mogelijk worden aangetast.

4.3.2 Beschrijving van de aardwetenschappelijke waarden

De volgende aardwetenschappelijke informatie is bekend van het plangebied:

Bron	Informatie
Geologische kaart van Nederland 1:50.000 ²⁵	Luinzand (Jonge Duinen), Laagpakket van Schoorl; Laagpakket van Zandvoort, Oudduin en strandzand (Na1)
Geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000 ²⁶	Grootste deel bebouwd, ten oosten van plangebied lage kustduinen met bijbehorende vlaktes en laagten (4L7) en plaatselijk 12C1 (hoge kustduinen en bijbehorende vlakte)
Bodemkaart van Nederland 1:50.000 ²⁷	bebouwd, en ten oosten kalkhoudende duinvaaggronden (Zd20A)

Na de laatste ijstijd, aan het begin van het Holoceen (vanaf ca. 11.700 jaar geleden), werd het klimaat warmer en steeg de zeespiegel snel als gevolg van het afsmelten van het landijs. In deze periode werden waarschijnlijk ten westen van de huidige kust al strandwallen gevormd. Deze werden bij een snel stijgende zeespiegel echter afgebroken en verder naar het oosten weer opgebouwd. Aan dit proces kwam een einde vanaf ca. 5000 jaar geleden, toen de strandwallen niet meer afgebroken werden, maar zich westwaarts uitbouwden. Dit was het gevolg van een afname van de snelheid van zeespiegelstijging. Er werd een serie kustparallele strandwallen gevormd, waarbij steeds een jongere strandwal ten westen van de oude werd gevormd. Doordat de zeespiegel nog steeds steeg, werden de strandwallen steeds hoger in westelijke richting. Strandwalafzettingen worden gerekend tot het Laagpakket van Zandvoort (Formatie van Naaldwijk).²⁸

²⁴ Informatie projectontwikkelaar, Kat wijkse Ontwikkelings Maatschappij

²⁵ Nederlands Instituut voor Toegepaste Geowetenschappen TNO 1998.

²⁶ DLO-Staring Centrum 1993.

²⁷ Staring Centrum 1992.

²⁸ De Mulder et al. 2003.

Zandvoort is gelegen op een strandwal die vermoedelijk ca. 300 v.Chr. werd gevormd.²⁹ Op de strandwallen werden door de wind duinen gevormd. Aan het maaiveld liggen in het plangebied relatief recente duinafzettingen, die ook wel bekend staan als 'Jonge Duinen' (gevormd vanaf de Late Middeleeuwen), maar hieronder kunnen nog oudere duinen aanwezig zijn. Jonge duinen worden gekenmerkt door relatief grote reliëfverschillen en zijn doorgaans opgebouwd uit kalkrijk zand. Jonge Duinafzettingen worden gerekend tot het Laagpakket van Schoorl (Formatie van Naaldwijk). Op basis van een profiel van de vereenvoudigde geologische kaart lijken in de kustzone geen oude duinen (Laagpakket van Zandvoort) aanwezig te zijn. Het onderscheid tussen strandwal en oud duinzand is echter niet altijd even duidelijk te maken. Ook is dit profiel gebaseerd op gegevens verkregen ten zuiden van Zandvoort. Omdat de kustzone een dynamische vormingsgeschiedenis kent, kan op korte afstand sprake zijn van grote verschillen. Uit ditzelfde profiel blijkt dat de top van de strandwal op ca. 2 tot 3 m +NAP is gelegen.³⁰ De maaiveldhoogte van het plangebied is gemiddeld ca. 4,5 m +NAP³¹, waaruit kan worden geconcludeerd dat de jonge duinafzettingen 1,5 tot 2,5 m dik zijn. Eventuele archeologische waarden zullen zich onder de jonge duinafzettingen bevinden.

Op de geomorfologische kaart is het plangebied voor de helft gekarteerd als bebouwd gebied, ten hiervan oosten van liggen lage kustduinen met bijbehorende vlaktes en laagten (4L7) en plaatselijk 12C1 en 13C1 (hoge kustduinen en bijbehorende vlakte)

Op basis van de onbebouwde zones kan worden aangenomen dat in het plangebied sprake is van lage kustduinen met bijbehorende vlaktes en laagtes. Dit zijn typische verschijningsvormen van jonge duinafzettingen.

Ook op de bodemkaart is het plangebied gedeeltelijk gelegen in bebouwd gebied. Op basis van gegevens uit aangrenzende onbebouwde gebied, kan worden aangenomen dat in het plangebied kalkhoudende vlak- en duinvaaggronden aanwezig zijn. In dergelijke gronden heeft niet of nauwelijks bodemvorming plaatsgevonden.

4.3.3 Beschrijving van bekende archeologische waarden

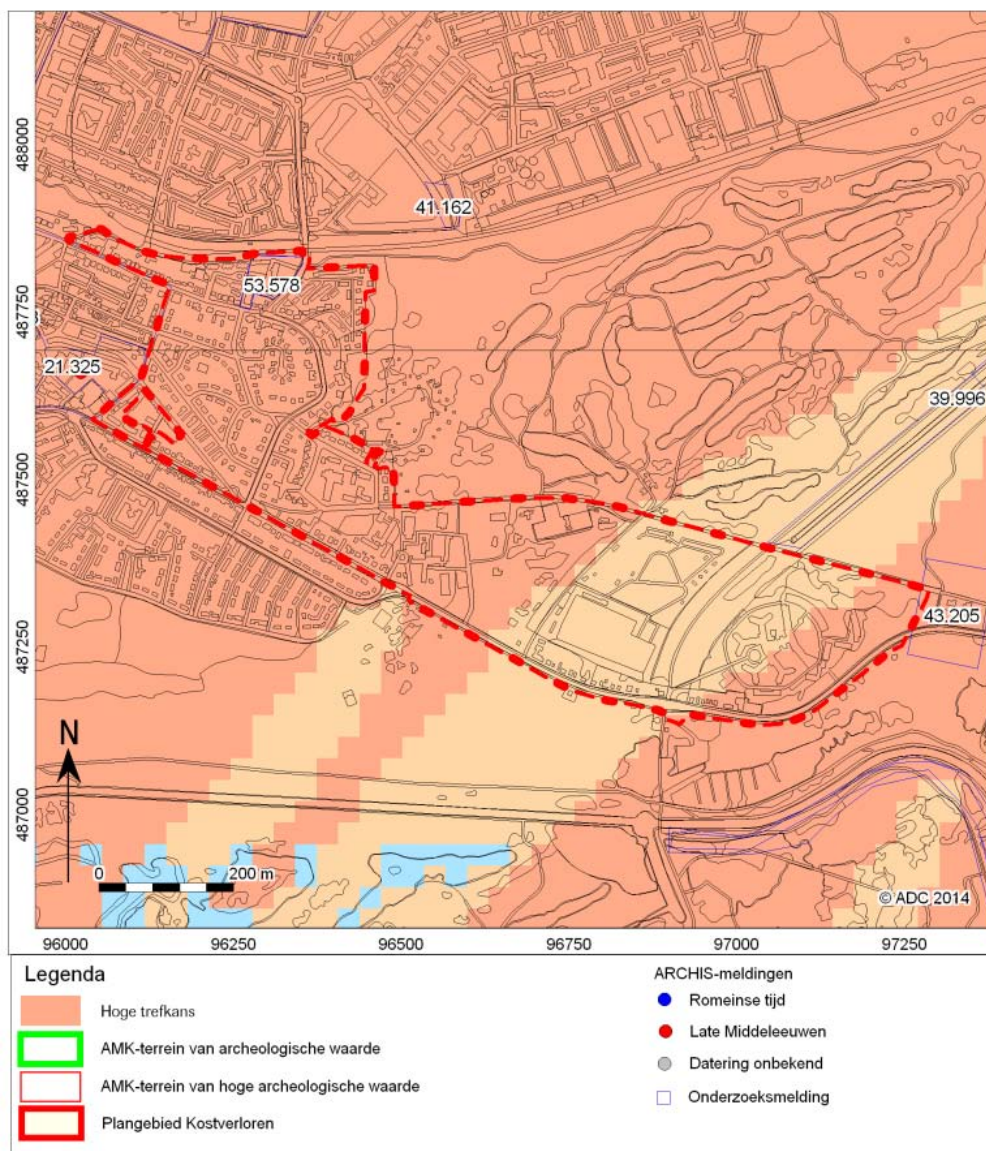
In het plangebied Kostverloren zijn de volgende archeologische (indicatieve) waarden en ondergrondse bouwhistorische waarden vastgesteld (zie afbeelding 10):

²⁹ Molenaar 2007.

³⁰ Nederlands Instituut voor Toegepaste Geowetenschappen TNO 1998.

³¹ Plaatselijk kunnen deze hoogtes sterk variëren afhankelijk van de aanwezigheid van Jonge Duinen

Afb. 10 Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden, AMK-terreinen en ARCHIS-meldingen

Binnen plangebied Kostverloren bevinden zich geen archeologische monumenten. Binnen het plangebied bevindt zich één onderzoeksmelding³². Het betreft een bureauonderzoek ten behoeve van de ontwikkeling op de locatie Sophiaweg. Op basis van het uitgevoerde onderzoek werd geadviseerd het terrein vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling, mits de geplande bebouwing ter plaatse van de bestaande bebouwing zal worden gerealiseerd. Dit advies werd gegeven omdat het terrein ter plekke van de huidige bebouwing al tot maximaal 1m – mv verstoord was en het eventueel aanwezige archeologisch niveau zich op circa 1,5 tot, 2,5 m onder het maaiveld zou kunnen bevinden. Onderzoeksmelding 43205 ligt aan de uiterste oostkant van het plangebied. Het betreft een bureauonderzoek, er is geen informatie in Archis verwerkt.

Op de provinciale of gemeentelijke verwachtings-/beleidskaarten staat de volgende archeologische verwachting voor het plangebied aangegeven:

³² OZM 53578, Blom 2012

Bron	Verwachting	Toelichting
Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW)	Hoog en middelhoog	Strandwallengebied
Gemeentelijke beleidskaart		In een zone waarvoor bij plannen groter dan 500 m ² een onderzoeksverplichting geldt.

Op de landelijke indicatieve verwachtingskaart (IKAW) ligt het plangebied voor het grootste deel in een zone met een hoge trefkans op archeologische waarden, vanwege de ligging op een strandwal. Aan de oostzijde van het plangebied is echter ook een zone met een middelhoge trefkans aanwezig; dit is gebaseerd op de aanwezigheid van een laagte binnen het strandwallengebied.

Op de gemeentelijke beleidsadvieskaart ligt het plangebied in een zone waar bij grondwerkzaamheden met een oppervlakte groter dan 500 m² archeologisch onderzoek noodzakelijk is. Op basis van de andere eenheden op de kaart wordt aangenomen dat deze zone een middelhoge archeologische waardering krijgt.

4.3.4 Beschrijving van de historische situatie, mogelijke verstoringen en bouwhistorische waarden

De historische situatie is op verschillende kaarten als volgt:

Bron	Jaartal	Historische situatie
Kadastrale minuut uit 1811-32 ³³	1811-1832	Op locatie Kostverloren na gebied onbebouwd.
Bonnekaart ³⁴	1876	Op locatie Kostverloren na gebied onbebouwd.

Op de Kadastrale minuut is te zien dat het plangebied Kostverloren onbebouwd is, met uitzondering van een aantal huizen en erven waar de naam Kostverloren bij staat. Op de Bonnekaart (afb. 11) van 1876 is in dit gebied een dichtere bebouwing te zien. De rest van het plangebied is onbebouwd en weergegeven als duingebied.

De naam Kostverloren is afkomstig van een oude boerderij met de naam Kostverloren. Het huis Costverloren, met boomgaard en een stuk land van 4 morgen groot, grenzend aan de wildernis van Brederode, werd in 1728 door Aagje Jacobs verkocht aan Paulus Loot.. De oppervlakte maat morgen heeft betrekking op een stuk grond dat in een ochtend kon worden geploegd. Een morgen was meestal iets minder dan een hectare. Eigenaar van de boerderij en gronden was Jan van der Meije, van beroep Bouwman. Het eigendom is omschreven als bos, aardappelland, weiland en een huis. De boerderij Costverloren kwam in 1871 in handen van de gemeentelijke geneesheer Dr. C. Smit, die het in 1881 weer verkocht zou hebben aan de gemeente Zandvoort. Meer voor de hand ligt echter dat de boerderij met grond verkocht werd aan de maatschappij die het plan had opgevat om de Kostverlorenstraatweg aan te leggen.

Op de boerderij zelf vond op 20 oktober 1881 de verkoop plaats van allerhande zaken behorende tot het boerenbedrijf. De veestapel bestaande uit 5 halfkoeien, 2 vare koeien, 3 hokkelingen waarvan 2 met kalf, een bruin merriepaard een boerenwagen en een kar werden toen verkocht. Ook het boeren- en bouwgereedschap waaronder een ploeg en een eg, brandhout en werkhout, 4500 kilo best gewonnen hooi alsook 1000 dakpannen. (Nieuws van de Dag 17-10-1881).

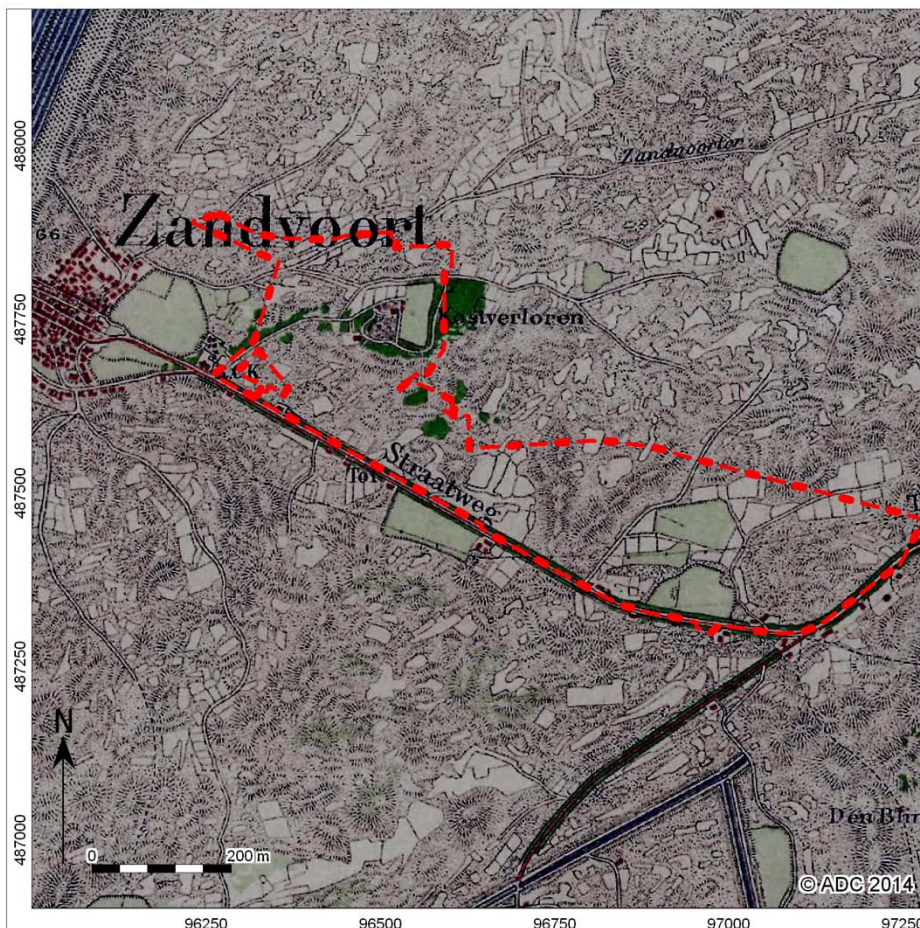
Ook voor het gebied ten oosten van deze boerderij werden plannen gemaakt. " Deze kleine boerderij op zo'n 1000 meter van het strand, gedeeltelijk beplant met vruchtbomen, heesters enz zal naar verwachting tot wandelpark worden ingericht".

Uit een ingezonden brief in "Zandvoorts' Badnieuws", augustus 1899, blijkt dat de aanzet tot de aanleg van een wandelpark ingegeven zou zijn door in Zandvoort heersende armoede. Droge zomers en zeer koude en lange winters hadden hen die van de aardappelteelt afhankelijk waren tot

³³ Kadaster.

³⁴ Bureau Militaire Verkenningen 1876

de bedelstaf gedreven. Om hen te steunen werd er geld ingezameld, enige duizenden guldens, en in het kader van werkverschaffing werd met toestemming van de ambachtsheer een begin gemaakt met de aanleg van een park. Populieren en wilgen werden aangeplant, paden werden aangelegd waaraan banken werden geplaatst en boven op een van de duinen werd een koepel geplaatst. Over de in 1882 gereedgekomen Kostverlorenstraatweg werd door de NV Elektrische Tramweg Maatschappij Zandvoort begonnen met de exploitatie van een elektrische tramverbinding tussen de Passage bij het station en het terrein Kostverloren, de eerste Elektrische tram in Nederland.³⁵

Afb. 11 Plangebied Kostverloren op de Bonnekaart 1876

4.3.5 Beschrijving huidig gebruik

- Het plangebied Kostverloren is momenteel gedeeltelijk bebouwd en gedeeltelijk onbebouwd. Tevens is een deel in gebruik als sportvelden en camping. De verwachting is dat op de locaties van de sportvelden grond is omgezet. Het is echter niet bekend tot hoe diep.
- Plangebied Prinsessepark is bijna volledig bebouwd. Het is op dit moment niet bekend of onder de huidige bebouwing kelders aanwezig zijn.³⁶ Op basis van de opgevraagde gegevens met betrekking tot de milieuhygiënische situatie in het plangebied kan worden geconcludeerd dat de bovengrond licht is verontreinigd met PAK. Het grondwater niet is verontreinigd en er geen asbest is aangetroffen.³⁷ Slechts één van de geplaatste boringen

³⁵ www.zandvoortvroeger.nl/kostverlorenpark, Kostverloren Wandelpark in de periode 1880-1945. F. Bloeme

³⁶ Op het gedeelte dat eigendom is van de gemeente Zandvoort zijn geen kelders aanwezig. Voor het overige deel is geen informatie beschikbaar

³⁷ Mulder 2012

ten behoeve van dit onderzoek is dieper doorgezet dan 50cm -mv. Uit deze boring blijkt dat tot 1m –m grind aanwezig is. Dit is echter te weinig om een uitspraak te doen over de eventueel aanwezige verstoring op de rest van de locatie van de locatie.

4.4 Gespecificeerde verwachting en conclusie

De eerste, voor het bureauonderzoek opgestelde onderzoeksvraag *“Zijn mogelijk archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is de specifieke archeologische verwachting?”* kan als volgt worden beantwoord:

Kostverloren

Binnen het plangebied Kostverloren zijn mogelijk archeologische waarden aanwezig. Voor bijna het hele gebied geldt een hoge verwachting voor archeologische waarden uit de periode vanaf de late prehistorie tot en met de Vroege Middeleeuwen vanwege de ligging op de strandwal. De resten bevinden zich naar verwachting in of aan de top van de strandwal of indien aanwezig het Oud Duin en onder het aanwezige Jong Duin.

Alleen voor de zone aan de oostzijde van het plangebied geldt een middelhoge verwachting voor archeologisch waarden uit de periode Late Prehistorie tot en met Vroege Middeleeuwen vanwege de ligging in de lager gelegen strandvlakte en vanwege de aanwezigheid van een zone waarbinnen de grond is omgezet ten behoeve van sportvelden en camping.

Voor de zone waar op de Kadastrale minuut en de Bonnekaart huizen zijn weergegeven die worden aangeduid als “Kostverloren” geldt bovendien een hoge verwachting op het aantreffen van archeologische waarden uit de Nieuwe Tijd. De verwachting is dat deze resten zich direct onder het maaiveld bevinden.

Prinsessepark

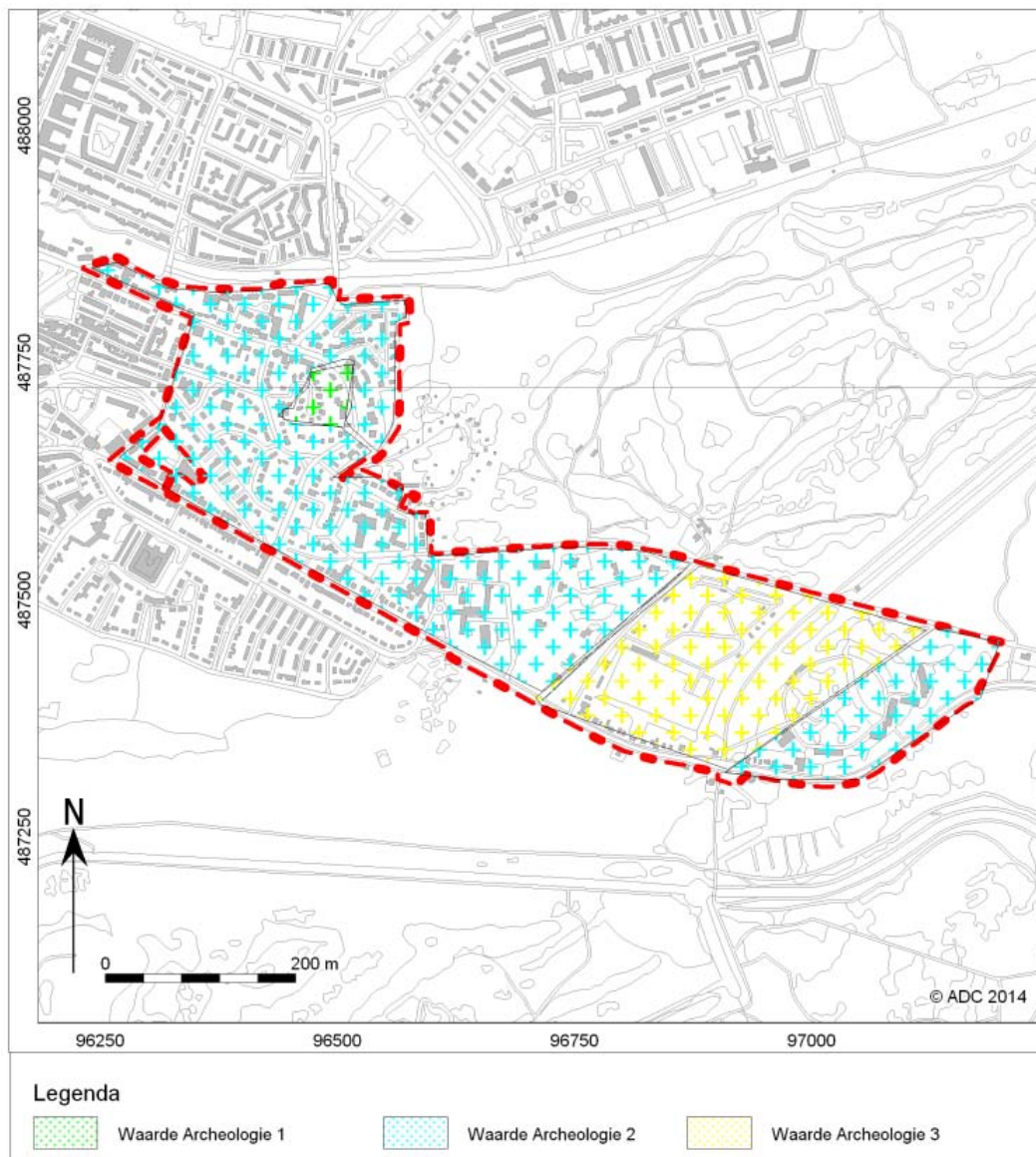
Binnen het plangebied Prinsessepark zijn mogelijk archeologische waarden aanwezig. Voor het hele gebied geldt een hoge verwachting voor archeologische waarden uit de periode vanaf de late prehistorie tot en met de Vroege Middeleeuwen vanwege de ligging in het op de strandwal. De resten bevinden zich naar verwachting in of aan de top van de strandwal of indien aanwezig het Oud Duin en onder het aanwezige Jong Duin. Op basis van de bestudeerde milieukundige rapporten kan geen informatie worden gehaald over de eventuele aanwezige bodemverstoringen in het gebied.

5 Aanbeveling

Bestemmingsplan Kostverloren

Vanwege de specifieke voorwaarde die weergegeven zijn op de beleidskaart van Zandvoort en de bovengenoemde verwachting wordt geadviseerd om het plangebied Kostverloren op in het bestemmingsplan op te delen in drie delen (afb. 12).

4. Waarde Archeologie 1. Betreft alleen het gedeelte waarbinnen een verwachting geldt voor archeologische waarden uit de Nieuwe Tijd en waarden uit de IJzertijd - Vroege Middeleeuwen Geadviseerd wordt hieraan een aanlegvergunning te koppelen bij plannen groter dan 50 m².
5. Waarde Archeologie 2. Betreft het resterende oostelijk deel van het plangebied waarvoor nu een aanlegvergunning verplicht is bij plannen groter dan 500 m². Geadviseerd wordt dit te handhaven.
6. Waarde Archeologie 3. Betreft het gedeelte ter hoogte van de sportvelden. Geadviseerd wordt de aanlegvergunning hier te koppelen aan plannen groter dan 1000 m².

Afb. 12 Advieskaart Plangebied Kostverloren

Plangebied Prinsessepark

Voor het plangebied Prinsessepark wordt geadviseerd om een inventariserend veldonderzoek uit te voeren door middel van een verkennend booronderzoek, teneinde de op basis van het bureauonderzoek opgestelde gespecificeerde verwachting aan te vullen en te toetsen. De exacte invulling van de werkzaamheden dient te worden vastgelegd in een Plan van Aanpak.

Literatuur

- Boon, L. den**, 2009: *Nota Cultuurhistorie Gemeente Zandvoort*, SCENH-rapport 147, Haarlem.
- Blom, J.M.**, 2011: *Gasthuisplein 9a te Zandvoort. Een bureauonderzoek*. ADC-rapport 2855, Amersfoort
- Blom, J.J.**, 2012: *Sophiaweg te Zandvoort. Een bureauonderzoek*. ADC-rapport 3190, Amersfoort
- Bureau Militaire Verkenningen**, 1876, 1894, 1900, 1905, 1914 en 1926: *Zandvoort, blad 345, 1:25.000*.
- Jacobs, E.**, 2008: *Locatie Centrum, gemeente Zandvoort. Een archeologisch bureauonderzoek*. STAR 200, Amsterdam
- DLO Staring Centrum / Rijks Geologische Dienst**, 1993: *Geomorfologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000, blad 24 Zandvoort & 25 Amsterdam*. Wageningen / Haarlem.
- Kars, H. & A. Smit** (red.), 2003: *Handleiding Fysiek Behoud Archeologisch Erfgoed*. Amsterdam (Geoarchaeological and Bioarchaeological Studies 1).
- Molenaar, S.**, 2007: *Plangebied Louis Davidscarré, gemeente Zandvoort; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek*, RAAP-rapport 1521, Amsterdam.
- Mulder, E.F.J. de, M.C. Geluk, I. Ritsema, W.E. Westerhoff & T.E. Wong**, 2003: *De ondergrond van Nederland*, Geologie van Nederland, deel 7, Nederlands Instituut voor Toegepaste Geowetenschappen TNO, Groningen/Houten.
- Mulder, Ing. K.**, 2012: *Verkenkend bodemonderzoek op het perceel aan de Prinsesseweg 34 te Zandvoort*, Alkmaar
- Nederlands Instituut voor Toegepaste Geowetenschappen TNO**, 1998: *Vereenvoudigde Geologische Kaart van Haarlem en omgeving, schaal 1:50.000*, Haarlem.
- SIKB**, 2010: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) Landbodems*. Gouda.
- Staring Centrum**, 1992: *Bodemkaart van Nederland, Zandvoort 24 Oost, Amsterdam 25 West*. Wageningen.

Lijst van afbeeldingen en tabellen

- Afb. 1 Beleidskaart gemeente Zandvoort met deelgebieden Centrum en Kostverloren
- Afb. 2 Ligging Plangebied Centrum
- Afb. 3 Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden, AMK-terreinen en ARCHIS-meldingen
- Afb. 4 Bestemmingsplan Centrum met in groen Waarde Archeologie
- Beschrijving van de historische situatie, mogelijke verstoringen en bouwhistorische waarden
- Afb. 5 Uitsnede Kadastrale minuut 1811-1832 van de historische kern van Zandvoort
- Afb. 6 Uitsnede Bonneblad 1876
- Afb. 7 Advieskaart Plangebied Centrum
- Afb. 8 Plangebied Kostverloren
- Afb. 9 Plangebied Prinsessepark
- Afb. 10 Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden, AMK-terreinen en ARCHIS-meldingen
- Afb. 11 Plangebied Kostverloren op de Bonnekaart 1876
- Afb. 12 Advieskaart Plangebied Kostverloren

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.